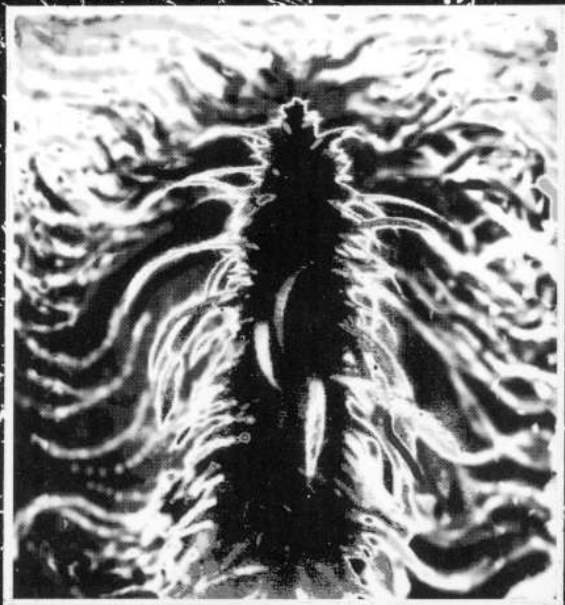

Charles Baudelaire

BÁSENĚ O HAŠIŠI

VOLVOX GLOBATOR

Baudelaire Charles
ÁSEŇ o HAŠIŠI

ISBN 978-80-7511-033-6 (pdf)
ISBN 978-80-7511-032-9 (epub)

I.

ZÁLIBA V NEKONEČNU

Ti, kteří dovedou pozorovat sami sebe a udrží si své dojmy v paměti, ti, kteří si jako Hoffmann dovedli sestrojít duševní barometr, ti jistě na pozorovatelně své mysli zaznamenali doby krásného počasí, šťastné dny a rozkošnické chvíle. Jsou dny, kdy se člověk probudí a jeho duch je mladý a svěží. Sotva se jeho víčka zbaví spánku, který je sklížil, objeví se mu vnější svět v mohutném reliéfu, s podivuhodnou čistotou obrysů a podivuhodným množstvím barev. Duševní svět otevírá své širé perspektivy plné nových jasů. Člověk, kterému se tohoto blaženství dostalo, které se však tak málokdy dostavuje a brzy pomíjí, cítí, že je více umělcem a že je zároveň i spravedlivější, zkrátka ušlechtilější. Ale v tomto výjimečném stavu ducha i smyslů, který bez nadsázky mohu nazvat rajským, když jej porovnám s těžkými temnotami všedního, každodenního života, je nejzvláštnější to, že ho nezpůsobila žádná zcela zřejmá a jednoduše definovatelná příčina. Je to snad výsledek zdravé životosprávy a moudré diety? To je první možnost, která se našemu duchu nabízí, jsme ale nuceni přiznat, že se tento div, tento jakýsi zázrak, často objeví tak, jako by ho způsobila nějaká vyšší, neviditelná moc mimo člověka, a to poté, kdy jsme svých tělesných schopností zneužívali. Je to snad odměna za usilovné modlitby a duchovní horlivost? Je jisté, že neustálý vzlet touhy a vzepětí duševních sil k nebi by mělo být nejvhodnějším způsobem života, aby se takovéto nadsmyslové, tak skvoucí a slavné zdraví utvořilo; ale co v tom vězí za absurdní zákon, že právě takovéto zdraví se někdy objeví

po hříšných orgiích obrazotvornosti a po sofistickém zneužívání rozumu, které se má k náležitému a rozumnému užívání asi tak jako krkolomné kousky ke zdravému tělocviku? A tak raději považují tento abnormální stav za skutečnou milost, za kouzelné zrcadlo, ke kterému je člověk přizván, aby se v něm viděl krásný, totiž takový, jaký by měl a mohl být; za jakési andělské povzbuzení, za volání k řádu, pronesené zdvořilým způsobem. Dokonce i jistá spiritualistická škola, která má své představitele v Anglii a v Americe, pokládá nadpřirozené jevy, jako je zjevování se příznaků, strašidel atd., za projevy boží vůle, které se snaží probudit v lidské duši vzpomínku na neviditelnou existenci.

Ostatně tento kouzelný, zvláštní stav, kdy jsou všechny síly v rovnováze, kdy obrazotvornost je sice zázračně mohutná, ale nevěleče za sebou náš smysl pro mravnost do nebezpečných dobrodružství, kdy vzácná senzibilita není mučena chorými nervy, které jsou obvyklými rádcí zločinu nebo zoufalství, stav, kdy tento zázračný stav nemá předběžné příznaky, je nepředvídaný jako příznak. Je to jakási návštěva, ale návštěva pouze občasná a kdybychom byli moudří, měli bychom z ní čerpat jistotu, že lepší život existuje, a naději, že ho dosáhneme, budeme-li denně cvičit svou vůli. V tomto rozjasnění mysli, v tom vytržení ducha i smyslů viděl určitě člověk všech dob nejvyšší blaho. Na mysli měl jen bezprostřední rozkoš a bez ohledu na to, že porušuje zákony svého těla, hledal v přírodních vědách, v lékárnictví, v nejhrubších nápojích i v nejjemnějších vůních, pod každých podnebím a za každé doby prostředky jak uniknout, byť jen na pár hodin, ze svého přebytku uplácáného z bláta, a jak praví autor Lazara: „*uchvátit na chvíli ráj*“. Ano, i lidské neřesti, třebaže je pokládáme za tak hrozné, dokazují zálibu člověka v nekonečnu, i když jen

tím, že jsou tak rozšířené. Tato záliba si však často splete cestu. V přeneseném smyslu bychom mohli převzít lidové pořekadlo *Všechny cesty vedou do Říma* a uplatnit ho pro svět mravní. Vše vede k odměně, anebo k trestu, což jsou dvě formy věčnosti. Lidský duch oplývá vášněmi; má jich tolik, že by je mohl rozdávat, abych užil jiného triviálního úsloví, ale tento nešťastný duch, jehož přirozená zkaženost je stejně velká jako jeho náhlá, téměř neuvěřitelná schopnost křesťanské lásky a nejpříkřejších ctností, je pln paradoxů, které mu dovolují přebytků této překypující vášně užívat ke zlu. Nedochozí mu, že se tím zaprodává celý. Zapomíná ve svém slepém zaujetí, že se měří s kýmsi chytřejším a silnějším, než je on sám, a že zlý duch chytí celou ruku, podáte-li mu jen prst. A tak tento viditelný vládce viditelné přírody (totiž člověk) si umínil, že si za pomoci lékárníka, použitím kvašených nápojů, vytvoří ráj, a podobá se tak bláznů, který vymění skutečný nábytek a skutečné zahrady za dekorace namalované na plátno a napnuté do rámu. Právě v tom, že se smysl pro nekonečno tak zvrhl, je dle mého názoru příčina všech hříšných výstředností, do sebe uzavřeného opojení literáta, který byl nucen v opiu hledat úlevu od bolestí těla a odkryl tak zdroj chorobných požitků, posléze pak svou jedinou životosprávu a jakési slunce svého duševního života, až došel k nejodpornějšímu opilství kdesi na předměstích, kde se s mozkiem plným plamenů a slávy směšně válí v prachu ulice.

Mezi přípravky, které jsou nejschopnější vytvořit to, čemu říkám umělý Ideál – když ponecháme stranou tekutiny, které nás brzy doženou k tělesné zuřivosti a zdrtí duševní sílu, i vůně, jejichž bezuzdné užívání sice zjemňuje obrazotvornost, ale odčerpá postupně všechny duševní síly –, jsou hašiš a opium nejpůsobivi-